

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — — — 16 kor.
 Negyedévre — — — 4 „
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre — — — 20 kor.
 Negyedévre — — — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — — — 24 kor.
 Negyedévre — — — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 6 óráig
 Szombat utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Anszerhatóság kényszerű visszahívás
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD, június 1.

Tulipánkert Nagyváradon.

(— a.) Néhány nappal ezelőtt lapunk főhelyén csodálkozásunknak adtuk kifejezést afölött, hogy bár városunkban se szeri, se száma az egyesületnek s ha nem is minden hétre, legalább minden hónapra egy-egy új egyesület alakulása esik, még sem akad senki, aki megindítsa a mozgalmat az oly szép és oly szükséges tulipán-kert megalakítására.

Ne kutassuk az okát ennek a feltűnő és városunkra nem valami hizelgő körülménynek. Mameluk hirben állottunk, nem is ok nélkül. Ez megmagyaráz valamit. Társadalmunknak csaknem minden szála hozzá volt növe a letűnt rendszerhez. Ez megmagyaráz sokat. Haladó-párt nem alakult ugyan városunkban, de sokan mutatták magukat haladóknak, sőt közlönyük még a múlt héten is kifigurázni iparkodott éppen a tulipánmozgalmat. Ez megmagyaráz mindent, de csak a multa vonatkozólag.

A multa nem tér vissza többé, a jövőnek pedig másként kell alakulnia.

Es erre biztató jel, hogy a tulipán-kert alakítását maga a főispán vette a kezébe. Az ő neve és tekintélye biztos záloga a sikernek. Az új korszakot ő inaugurálta nálunk a törvényhatóságban, vezesse be a társadalomba is. Erre igen jó alkalom a tulipán-kert. Mert itt most

már el kell tűnni minden politikai érzékenykedésnek.

Magyarok vagyunk mindnyájan, fogjunk össze mindnyájan a magyar közgazdasági érdekek védelmére.

Mert a tulipán-kert nemcsak olyan poézis-féle szép dolog, hanem a nemzeti érdekek, főleg a közgazdasági érdekek feltétlenül szükséges szerve. Bárcsak előbb gondoltunk volna rá, most nem állanánk ott, hogy törvényben gyökerező jogainak a végrehajtását is már mint nagy nemzeti vívmányt kelljen üdvözlőnk és köszönnünk.

Maga az a körülmény, hogy az osztrákok annyira dühösek a tulipánra, hogy interpellálnak ellene és képesek az utcán megtámadni a tulipán viselőjét, mindennél biztosabb jele annak, hogy jó uton járunk.

Főispánunk a multkor bement egy szabó-üzletbe és ruhát rendelt magának. Az ajánlott szövetre az volt az első kérdése, hogy honnét való az? És mikor megtudta, hogy nem magyar gyárból való, nem kellett neki. Hiába mondta a szabó, hogy olyan finomat nem tudnak készíteni a magyar gyárakban. Az volt a válasz, hogy addig járunk kevésbé finom szövetű ruhában, — de pártoljuk a magyar ipart.

Ha sokan fogják követni ezt a példát, csakhamar fog mutatkozni annak a hatása. Es ez a hatás megmérhetetlen haszon a magyar közgazdaságra.

Szükség van tehát a tulipán-kertre mindenütt, nálunk is, de arra még nagyobb szükség van, hogy ez a mozgalom aztán állandó legyen. A magyar természet hamar fellángol, de aztán hamar el is alszik. Ha azt akarjuk, hogy ennek a szép és fontos mozgalomnak sikere legyen, nem szabad engedni, hogy ez is így járjon. Aki tehát beáll ebbe a mozgalomba — és álljanak be minél többen avval az erős elhatározással tegye ezt, hogy emellett meg is marad mindvégig.

Ezek után a főispánnak a Biharmegyei és nagyváradai tulipánkert megalakítására vonatkozó felhívását örömmel és készségesen adjuk a következőkben:

Felhívás.

Biharmegye és Nagyvárad város nagyjérdemű közönségéhez.

Biharmegye és Nagyvárad város hőlgyeit, mint urait ott látjuk minden szép nemes, jótékony, áldásos működésénél, tiszta hazafias érzületükhöz pedig a legkisebb szó sem férhet. Ezeket tudom, így tehát bizton hiszem és remélem, hogy egy hazafias mozgalomban szívük teljes odaadásával készek lesznek részt venni.

Egyik legszebb, imádott hazánk javára szolgáló hazafias munkateret találunk a »Tulipán kertben«, mely már az ország minden vidékén hódító körutját járja.

Hiszem, akarom hinni, hogy Biharmegye és Nagyvárad város hőlgyei és urai egyaránt

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Liberalismus és ethika.

— A nagyváradai kir. kath. jogakadémia 1903. évi megnyitó ünnepélyén előadta: **Dr. Persz Adolf.** —

Tegyük föl, hogy valaki komolyan és alaposan a végére kívánna járni: mi a liberalismus? Ugyan hova forduljon?

A tudományhoz! ugy-e?

Kérem, a tudomány egy végtelen utvesztő!

Szerencsére: van egy kivezető Ariadne fonala. Tudniillik ott vannak a legcélszerűbb segítő apparátusok: a Lexikonok.

Liberalismus, liberalismus: bőkezű, adakozó mint pártnev először Spanyolországban, következik az átutalás: szabadelvű, szabadelvűség s ezen címke alatt megkapjuk a hosszabb kioktatást.

Először általánosságban: szabadelvű, szabadelvűség, ez azoknak a politikai, filozófiai, társadalmi irányoknak a neve, a melyek a szabadság elvét különböző viszonyokban és alkalmazásaiban vallják magukénak.

Tehát a legfőbb, a súlypont: a szabadság. Igen ám, de hát mi ez? és hogyan érvényesüljön?

Ki kellene térnem a szabadság témájának körülményes fejtegetésére, de ezt itt ezuttal nem tehetvén, kiemelem és hangsúlyozom, hogy igen nagy különbséget látok: egyrészt a belső, másrészt a külső szabadság között.

A belső szabadság, vagyis a szabad akarati elhatározás, mint képesség; realitás.

S ezt az emberből, soha, semmiféle intézkedés ki nem ölhethi.

A külső szabadság, vagyis a cselekvés korlátlanlansága, mint helyzet: utópia.

S ezen állítás mellett hangos tanubizonyosság az egész történelem.

A haladó civilizáció, a cselekvés korlátait nemcsak meg nem szüntette, hanem fenntartotta, sőt szaporította.

S legyünk őszinték: maga a modern liberalismus gyakran saját, önző érdekében, aligha apasztotta!

A leghivatottabb intézmény, mely igen sokat beszél és beszéltet magáról, hogy milyen előharczosa a népnek, jónak, igaznak, nemesnek, ugyancsak a destruáló irányzat rikkancsává tájult!

Igen, a liberalismus is ma már ott áll, hogy nem is szabadságot, hanem a féktelenséget proklamálja.

Egyben is, másban is, maga a kérdésben forgó eszme, vagy intézmény lényege helyett, mindjárt előre a minőséget tekinti s persze az ő felfogása szerint diszkvalifikálja.

S ami az ő izlésének meg nem felel, vagy érdekeinek útjában áll, mind ódsóság, elfogultság, előítélet, sőt babona!

Hogyha törekvéseit behatóan elemezzük, mindig az sült ki: hogy megszabadulni kíván a jótól.

S a gonosztól menekülni? ennek semmi helye az ő programjában!

Természetesen a milyen a karakter, hozzáillők a tulajdonságai; hazudik, rágalmoz, mást beszél és mást cselekszik, csürcsavar, félre magyaráz, téveszt, türelmetlen, minden csak neki szabad, mindig csak neki van igaza s midőn a dolog érdemében ügyefogyott, kipótolja lármával.

Legkevesébe sem riad vissza attól sem, hogy esetleg durvaságokra, piszkolódásokra fakadjon. Persze ez is fegyver, még pedig hatásos. Legalább is elhallgattatja a tisztességes ellentélt.

S akkor ismét ő lármázhat, hogy ime mégis csak neki lett igaza?!

Nem vádoló az ujabkori tudományt azzal, hogy az előbb jelzett, demoralizáló esetet előidézte.

TAVASZI UJDONSÁGOK megérkeztek

ROTH M. utóda kalap s úri divat üzletébe.

Férfi fehérneműk méret után a

1564 leggyorsabban és a legbiztosabban készíthetők

A világhíru »Fownes« angol és különleges női francia keztyűkben, továbbá »Humanie« védjeggyel ellátott amerikai cipőkben, különleges angol s pesti cipőkben egyedüli raktár

& C. »HABIG« s »BORSALINO« kalapokban egyedüli raktár.
 Tavaszai angol mellényekben, felöltőkben,
 gummi kabátokban nagy választék.
 Polytónos ujdonságok nyakkenőkből.

beállanak a hazafias virág ápolásához, mert ez nemzeti kötelességünk, mert ezzel magyar nemzeti mivoltunkat, törekvőnket igazoljuk és fejlesztjük. A »Tulipán kert« nem ismer semmi mást, nem küzd egyébért csak azt és azért, hogy magyarok lehessünk, magyarok legyünk. A »Tulipán kert« nem Ausztria, nem a külföld ellen, de a Magyar Haza, a magyar érdekek mellett küzd.

Lehetőleg még e hó folyamán meg lesz tartva Nagyváradon is a »Tulipán kert« alakuló gyűlése, de addig is mindenkit kérek, lépjen be a kert tagjai közé. A »Tulipán kert« tagjává lesz mindaz, aki az igazi hamisítatlan, a nemes, hazafias célú szolgáló és elősegítő tulipán jelvényt vesz, (kapható Sebő Imre papir üzletében) és azt hordja.

A tagok feladata tulipán jelvény eladása, vagy legalább ajánlása által tagokat gyűjteni a tag kötelessége mindenkor, mindenütt és mindenben előtérbe állítani magyarságát, támogatni, segíteni mindent, ami magyar, hirdessük, hogy magyarok vagyunk és ne csak érezzük ezt. Ne csak szívünkben hordjuk ezen nemes érzést, de az igazi tulipán viselése által külsőleg is jelezzük azt.

Nagyvárad, 1906. június 1.

Hazafias üdvözléssel

Glac Antal.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jun. 1.

Az eddigi üléseken a forma dominált. Most elérkezett a legkomolyabb lényeg ideje. Hoitsy Pál, a pénzügyi bizottság elnöke betértesztette az indennitási javaslatot. Igen jó hatást keltett az új korszak kormányának humánus

De konstátalom, hogy az alkotó ereje megfogyatkozott és már csak az életből másol.

Legfőbb ideje, hogy különösen a magyar tudományhoz forduljak.

A magyar tudomány legtöbbszörre praktikus volt. Ha mégis egyesek a felsőbb régiókba is felhatoltak, majdnem kivétel nélkül a magasztosabb, az ideális iránynak hódoltak. Tiszteletreméltó nevek érdemes munkáinak igen hosszú sorozatával bizonyítottak.

De, sajnos, bekövetkezett az eltérés.

Nem tudom: a jelenség csak egyesek fogzása? s mert az illetők esetleg gyengébb szervezettek, hangosabban jajgatnak. Akkor se baj, majd elmúlik.

Vagy talán egy valóságos epidémia kezdete?

Akad, aki tulbuzgalmában lehet, csakis ó merészség eredetiségeért, a famózus evolúcia elméletéből, a legvégzeteljesebb következtetéseket vonja le s adta közre.*

Vajjon kellett és mire való a józan magyar nemzet tudománytárába: ez a folians?

S még azt mondják a liberális tapsonczok: tessék megczáfolni!

S hát az ilyest érdemes czáfolni! Ki kell irtani! — — —

Befejezem igénytelen előadásomat.

Az isteni Gondviselés utjai beláthatatlanok, de közönséges emberi számítás szerint: én, ezuttal, ezen a helyen, ilyen alkalommal, legutólszor beszéltem.

* Lásd: Le a tulajdonnal! le a házassággal! a történet hazugságl! az irodalom régi lom! félre a papokkal! félre az öreggekkel! s mindenekeiött le és el a büntető-törvénykönyvvel!

intézkedése a hátralékos adók befizetése tekintetében. A póttartalékosok adóleírása szintén megnyugtató volt. A javaslat ellen teljes vértetéssel fölvonult a purifikált közélet egyedüli ellenzéke, a nemzetiségi frakció, a melyek részéről ezuttal Mihályi Tivadar román, Blachu László tót és Masitzky Döme szerb szólaltak föl a javaslat ellen, bizalmatlanságukat megokolva.

A nemzetiségiakat alapos leczkében részeltette Holló Lajos, majd Issekutz Győző. A néppárt álláspontját Buzáth Ferencz fejtette ki takaros beszédben.

A Háznak sok lévén a teendője, a folyosó csöndes maradt. Andrássy Széllé konferált, Szederkényi Polit Mihálylyal vitatkozott a választási reformról. Ugron Sümegivel folytatott polémiát a hátralékos adók befizetési módzatairól.

Andrássy megnyugtatta Mezőfyt, hogy a földmivelő-szövetséget nem oszlatja föl, miután — a belügyminiszter legalább úgy tudja, — nem, hogy nem bujtogat aratósztrájkra, sőt inkább ellene dolgozik. Mezőfy köszönettel tudomásul vette a bizalmasan közölt választ s elállott bejegyzett interpellációjától.

Az ülés lefolyásáról részletes tudósításunk a következő:

Elnök: Justh Gyula.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor, Kossuth Ferencz, Jekeltalussy Lajos, Andrássy Gyula gróf.

A jegyzőkönyv hitelesítése után

Elnök bemutatja Szatmári Mór és Vázsonyi Vilmosnak bejelentését, mely szerint bizottsági tagságaiukról lemondanak. Bemutatja a főrendiház elnökének átiratát, melyben tudatja a főrendiház delegáltjainak névsorát. A királyi kuria átiratát is bemutatja, amely értesíti a Házat a gyulafehérvári választás ellen beadott petícióról. Bemutatja Esztergom város feliratát

Beszéltem mint vén ember, mint vén tanár, akit már proskibáltak, akinek már rázzák a székét, imperative kiabálván: succedant alij, veteres emigrate coloni! magyarul: félre innen, hadd jöjjön az új nemzedék, az új irány: hadd jöjjön az evolúció!

Beszéltem mint olyan ember, mint olyan tanár, akiből egy egész életnek mindenféle viszontagságai sohasem birták kiölni az idealismust, aki a legfőbb igazságot a történelemből merítette s a jövőidőknek ezek szerint adna becsületes, jó tanácsot, aki nem restelli régi lornak dicsőségét zengen, aki a magasabb és nemesebb emberi önértetnek kíván szerepet juttatni, végre, aki nem fél a büntető-törvénykönyvtől, mert semmiben sem akar azzal ellenkezésbe lépni.

Felhasználtam, felhasználom ezt az alkalmat arra, hogy az elfajult liberalizmussal telített s ethikai motivumokban és tulajdonságokban eljlesztőn szűkölködő tudomány ellen, s legfőképen a magyar tudománynak legujabban keletkezett s terledni látszó, demoralizáló és destruáló iránya ellen, lelke mélyéből tiltakozzam.

Jól tudom, hogy magában az én gyenge szavam, az én tiltakozásom, tel nem tartóztathatja azt a szellemi és erkölcsi vízőzont, mely esetleg a világ s talán hazánk nagy részét el fogja borithatni.

De büszke és boldog vagyok azon öntudatomban, hogy legalább én is egy szeget verhetek be abba a bárkába, melyen a valódi igazság, az örök eszmény, erős hitem szerint a jövőben, előbb vagy utóbb, biztos partot, szilárd talajt fog elérni!

S meg vagyok győződve, hogy ez az én erős, megingathatatlan hitem: az igazi humanizmusnak — apotheozisa! — — —

a királybiztosok ellen. Bemutatja Érsekújvár város meghívását az ott júniusban tartandó nemzeti ünnepélyre.

A véderő bizottság elnöke Bakonyi Samu jelentést tesz a honvédelmi miniszter jelentései fölött folytatott tárgyalásról.

Földes Béla a közgazdasági bizottság elnöke a külkereskedelmi szerződésekről szóló jelentést mutja be.

Elnök felszólítja az összeférhetetlenségi bizottság tagjait, hogy tegyék le az esküt.

Hoitsy Pál betértesztja a pénzügyi bizottságnak az államháztartás ideiglenes vitelére vonatkozó felhatalmazásról szóló javaslat tárgyalását. Most a régi szokástól el kell térni, mert nem alapítható a javaslat a múlt évi költségvetésre, a mennyiben a múlt évben nem volt költségvetés. De csak kevés időre, két hónapra kér felhatalmazást. Ezen két hónapon belül elkészülhetünk a költségvetéssel is. Különös haladásnak tekinti, hogy egy finánczkormány azzal jó a képviselőház elő, hogyan lehet az adófizetőkön segíteni. Előadja a hátralékok fizetésének a módját. A 200 koronán alul adózóknak, ha elmaradt adóikat nem tudják most sem lefizetni, a jövő évig terminus adandó kamat nélkül. Ezt a kormány nem azért javasolja, hogy a demokráciának ilyképpen tegyen eleget, hanem azért, mert tudja, hogy a nagyobb adózók elhelyezték adóikat s így nem kerül nehézségbe, hogy adóikat kifizessék. A póttartalékosoknak a múlt évi adóját a bizottság jónak látta elengedni. Erre nézve a pénzügyminiszter kedvező ígéretet is tett.

Nem mondja, hogy vakbízalommal legyenek a kormány iránt, de midőn a kormányban azok a férfiak vannak, akik a nemzet vezérei, akkor az uralkodó iránt bizalommal viseltessünk. (Tetszés.) Kéri a javaslat elfogadását. (Taps és éljenzés.)

Mihályi Tivadar a nemzetiségi párt nevében kijelenti, hogy bizalmi kérdésnek tekintvén az indennitást, azt el nem fogadhatja.

Vlad Aurél: Ugy van! Ugy van!

Mihályi Tivadar: A nemzetiségi kérdés még ma is megoldatlan. (Ugy van a nemzeti-ségi padján) alávaló rágalomnak jelenti ki, hogy az ő lelkeszeik a népet izgatták. Különösen a belügyminiszter van a téves hitben. A nemzetiségi kérdést a kormányok mindég saját céljukra használták fel, mint valódi mumust. Tisza Kálmán óta minden kormány úgy tett, így volt ez a híres memerandumper idején is. Azt is rágalomnak mondja, hogy a múlt évben a havasokban forradalom készült volna. *Ezt csak a volt kormány tagjai akarták előkészíteni.* A lefolyt választások alatt szörnyű brutálítások történtek a nemzetiségi vidékeken. (Zaj. Felkiáltások: Önök izgattak.)

Mihályi Tivadar: Félt, hogy ez a kormány is vesszőparipának fogja találni a nemzetiségi kérdést. Hiszen ma is úgy fogadtak bennünket ebben a Háznál, mint árulókat, agitátorokat. Ez nem illő egy Ház méltóságához. (Zaj.)

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy ily hangon ne beszéljen, mert ő mindenkor teljesítette elnöki kötelességét, akkor is mikor az a hazaáruló szó elhangzott (Taps).

Egy hang: Rakoszy Pista volt.

Mihályi Tivadar az alsóbb osztályok nevében tiltakozik az ellen, hogy a kormány az általános választójogból egész rétegeket ki akar zárni. Már másfél hónapja kormányoz ez a kormány és még mindég folynak a vidéken a brutálítások.

Okmányokkal igazolja, mint bálnak a szolgabírók a kerületekben a néppel. (Zaj.)

Mi nem türhetjük, hogy a közigazgatás közegei tovább is így nyomorgassák a népet. (Zaj.)

Kubik Béla: Csakugyan mosolyogni lehetett rajta: Ez nem ide tartozik.

Elnök figyelmezteti Kubikot, hogy a szónokot ne zavarja.

Mihályi: Az a baj, hogy a kormány nem maga szerez tapasztalatokat az állapotokról, hanem közegei révén. (Zaj.)

Elnök: Kubikot ismét felszólítja, hogy ne zavarja a szónokot, különben a házszabályok szerint jár el. (Taps a nemzetiségiéknél.)

Mihályi: A közterhek viselésében nincs egyenlőség, a töképezések nem fizetnek pótdót, de mily nagy terhet visel a szegény ember.

Achim: A leánya meg a katonatiszttal sétál

Mihályi: Nem fogadja el a javaslatot. (Taps a felsőközépen).

Holló Lajos: A nemzetiségi képviselők, ha mint a magyar nemzet barátai jönnek ide, akkor meg is hallgatjuk őket, de azt hiszi, hogy ez a hang, amit itt használnak, azok könn a nép között izgatással, bujtogatással fájnak. (Taps.)

Hodza Milán: A szolgabírók az izgatók. (Nagy zaj).

Holló: Mi egy ezer éves multra mutatunk, amely alatt a magyar királyság a másnyelvű és vallású honfiakat saját nyelvénél és fájának elfogadására kényszereszközökkel szoríthatta volna.

Ha aggályosan megszólalnak, meghallgatásra találnak, de legyenek fegyvertársak és ne ellenségek. (Helyeslés).

A mai helyzet nem alkalmas a kormányzati politika behatóbb megvitatására. Emlékezteti a Ház, hogy midőn a képviselőházból fehangzott a felhívás az alkotmány megvédésére, milliók siettek közénk. Sokan kevésnek találják az adómegettagadásban nyilatkozott ellenállást, de mily megható volt, midőn újabb és újabb vezérek támadtak. A jövő szép reményeit nem rontja le az, hogy a nemzet nagy zömével szemben akadtak egyesek, akik odadobták magukat a nemzet ellen. (Gyalázat).

Nyíltan láttuk a pénzeket, melylyel megvásárolták őket. Ez csak nálunk történhetett. Fokozzuk a nemzeti önértéket, bélyegezzük meg az árulókat. (Zaj és taps.)

A jövőbe bizonytalansággal tekintünk, de egy bizonyos, hogy senki sem fogja azt elfelejtetni, hogy a lefolyt küzdelemben szövetségekből állt a küzdő tábor és mi ezen átmeneti kor alatt is elveinket érvényesítjük. Nem igaz Napoleon Lajos mondása, hogy a császárság a béke, hanem a nép akarata a béke. Odáig kell jutnunk, hogy államiságunk teljes kiépítésének elve a trónig jusson. (Eljenzés).

Ma kényszerhelyzetben vagyunk, mert a gazdasági közösség folytán nem fejleszthetjük államunkat európai nivóra. Ennek csak az a magyarázata, hogy gazdasági érdekelletétek vannak közöttünk. Mindig kényszerhelyzetben 1898-ban 1906-ban és 1917-ben is. Nem vivhatjuk ki teljes önállóságunkat. Szól ezután a más közjogi alapon álló pártokhoz, hogy meg kell változtatni a mostani berendezést, hogy az egyik állam a másik épületébe hatolhasson. Midőn a nemzet nagy része már belátta az alap tarthatatlanságát akkor már kár az ellenkezés. Majd ha eljő a következő küzdelem, reméli, hogy a volt küzdőpártok nem maradnak el a függetlenségiéktől, hanem tovább is együtt maradnak. (Zajos eljenzés és taps.)

A szónogon levő javaslatot, mint az államháztartás elengedhetetlen feltételét a függetlenségipárt nevében készséggel elfogadja. (Hosszas eljenzés és taps. A szónokot számosan üdvözlik.)

Szünet után

Náray Lajos elnököl.

Blahó Pál előadja, hogy vannak ebben a házban, kik az ő (nemzetiségek szerény felépésüket)

Ifj. **Madarász József:** Szerény!

Blahó: henczegésnek veszik. Pedig szóló pártja nagyon kicsi párt, nagyon kevesen vannak.

Hodza Milán: Leszünk többen is. (Zaj.)

Blahó: Hol vannak azok a 48-as katonák? (Itt vannak. Zaj.) Csodálja, hogy bár a viszonyok nem változtak, még is már eltűnt a közjogi ellenzék. Pedig ma is van osztrák katona, van hapták, linksz, közös külügy, zsidó kereskedelem, közös pénzügy. (Zaj.) Már nem kuruczoknak a 48-asok.

Felkiáltások: Kuruczodjanak maguk!

Blahó: Majd megtanuljuk. A mi miniszterelnökünk nagyon kedves ember. (Derűtség). Mindenkinél igért valamit, csak nekünk nem. Pedig megelégedtünk volna egy mézes madzaggal is. (Óriási derűtség.) A néppártnak is igért. Igaz, hogy a katolikus autonómiából nem lesz semmi, mert már 30 éve csinálják. Kívánja, hogy a kormány még soká éljen. (Taps. Derűtség.) mert akkor mi is soká maradunk itt. (Nagy derűtség.) A mostani közigazgatási rendszerben ránk rohannak és fabrikálják a pánszlávokat. (Nagy derűtség.) A szolgabírók csak szegényekre szolgálják a közigazgatást. Bizalmatlansággal viseltetvén a kormány iránt, az indemnitást nem szavazza meg.

Issekutz Győző megleckézteti az ifju tót képviselőt, aki a kormányt és az egész magyar államot meg meri vádolni, holott teljes politikai készületlenséggel jön ide s még azt sem teszi, hogy azt a pár sorból álló indemnitási javaslatot elolvassa, így hát lényegét sem ismeri.

Blahó Pál: Csak reggel osztották ki!

Ugron Gábor: Harmincz év óta ismerhetik.

Bartha Ödön: Még az iskolában megtanulhatta volna.

Issekutz Győző: Amit a függetlenségipártról mondott az igazságtalan és legkevésbébbé illemtudó. Szól azután a nemzetiségek veszedelmes törekvéséről. A miniszterelnök és belügyminiszter azért gyöngék, mert nem üldözik eléggé az agitáló nemzetiségeket. (Zajos helyeslés).

A nemzetiségi padokról folytonos közbeszólásokkal akarták zavarni Issekutz.

— Ne prelegáljon!

— Nem kérünk leckét.

— Szabadelvű volt!

De Issekutz nem hagyta magát megzavarni s a többség tetszésében fejtegette, hogy Magyarország ezer éves államisága alatt kultúrában, számban és erőben magyar volt mindig és lesz is mindig az abszolút vezér.

Musitzky Döme bizalmatlansággal viseltetik a kormányt ránt. A fölhatalmazást nem adja meg a peszonálunió hive. Tiltakozik a nemzetiségek elnyomása ellen.

Buzáth Ferencz a néppárt álláspontját ismerteti. A javaslatot elfogadja. Az új helyzetben a jobb jövő hajnalát látja derengeni.

Wekerle Sándor miniszterelnök indítványozza, hogy a Ház ünnepi szünetet a tervezetnél is rövidebbre szabja s már kedden tartson ülést. Az indítványt a Ház elfogadja. Legközelebbi ülés szombaton.

A madridi merénylet.

A Havas ügynökség madridi jelentése szerint a nagyszámu letartóztatott között külföldi nincs. A bomba fedőlapja fél centiméter vastagságu aczélból készült. Két-három nappal az esküvő előtt az a hír terjedt el, hogy a király névtelen levelet kapott, amely a merényletet bejelentette. A levél létét akkor megczáfolták. **Mateo** lakást bérelt Madridban május végén. Utczára nyíló erkélyes szobát. Tegnapelőtt csokrot rendelt. Betegséget adva okul bezárkózott. Majd később az ablakból ledobta a bombát rejtő csokrot. Az uralkodó zavarban elmenekült.

Más forrás a következőket jelenti a merénylet részleteiről Madridból:

A templomból jövet a nászmenet betért a hires Calle Mayorba, mely rendkívül szűk ut, úgy, hogy a nászmenetnek itt meg kellett állani. A Calle Mayor 88. számu háza az anyakirályné magántulajdona. A 6 emeletes ház 3. emeletét családi pensió foglalja el, melyet jobb családból való emberek szoktak felkeresni. Ugy látszik, hogy a merénylő ebben a pensióban helyezkedett el.

A királyi pár diszhintója kénytelen volt e ház előtt megállni, a királyné előrehajolva intege-

tett szakadatlanul s megköszönte a lakosság viharos óvációját. A király egész idő alatt melegen szorította feleségének kezét.

Az óriási néptömeg viharos örömrivalgása között, 5 percczel volt 2 óra után, rövid, éles durranás hallatszott. A következő pillanatban a királyi fogat 2 hátulsó lova összerogyott. A kocsik bakján ülő lakajok egyike szétépett testtel, holtan zuhant le a kocsiról. A kocsik ablakai összetörték s leirhatatlan volt a zavar. A kocsik jobb oldalán, mely a polgári kormányzó háza felé fordult számos ember halva vagy haldokolva feküdt egymás fölött. Bent a kocsiban a robbanástól elkábultva ült a király és királyné. Egy spanyol grand, **Cormahuelos** herczeg felrántotta a diszkocsi ajtaját, átölelte a királyt és kiemelte a kocsiból, azután a királynét is ugyanily módon vette ki a kocsiból.

A király azonnal visszanyerte lélekjelenlétét és gyöngéden foglalatokodott feleségével, aki sirva fakadt.

A királyi pár hirtelen a tartalékkocsiba ült, amelyen a király parancsára további óvintézkedések megtétele nélkül folytatták az utat a királyi palota felé.

A merénylő állítólag egy **Bura** nevű kataloniai ember, a bombát a merénylő virágbokrértába rejtette el és úgy dobta az alatt veszteglő királyi pár kocsijára.

Madridból jelentik: A halottak száma 20, a súlyosan sebesülteké 50. A népgyűlöli az idegeneket. Az anyakirályné sirógörcsöt kapott, **Ena** királyné betegen fekszik. A király, a kormány és a cortex tagjai a bombamerénylet áldozatainak temetésén részt vesznek.

Hir szerint **Ena** királyné az ujján megsérült. Sőt, Bécsben elterjedt hírek szerint **maga Alfonz király is megsebesült.** A bomba közvetlenül **Kinsky** gróf fogata mellett robbant föl. **Kinsky** gróf **Ferdinand** trónörökös kíséretében volt. A trónörökös már értesítette királyunkat, hogy baja nem történt.

Az új korszak.

Tegnap délután 6 órakor minisztertanács ült egybe, amely több óráig tartott. Főként az osztrák dolgokkal foglalkozott. A tanácskozást este 8 órakor félbeszakította a miniszterelnök ebédje, amelyet a kabinet tagjainak tiszteletére adott.

A mi már most az osztrák krízist illeti, amely a belpolitikai helyzet szempontjából annyira fontos, értesüléseink ellentétes hírekről számolnak be. Hire jár ugyanis, meglehetősen pozitív alakban, hogy az új kabinet megalakulása befejezett tény.

A csehek támogatni fogják **Becket**, **Kramarz** lesz a pénzügyminiszter. **Beck** nem vállal szaktárczát, csak miniszterelnök lesz.

Szemben ezekkel a kedvező hírekkel, másoldalról azt jelentik, hogy **Beck** kabinetalakítási kísérletei az utolsó stádiumban kudarcot vallottak s így pünkösdi előtt akciója sikertelenségéről számol be a királynak, akinek kezeibe aztán visszaadja megbízatását.

Ezekkel a hírekkel foglalkozott tegnap a minisztertanács jó ideig s mérlegelte esetleges következményeket.

A fölirati bizottság elnöke **Szell Kálmán**, előadója **Baltagi Aladár** lesz. A föliratot június 6-án nyújtják be a Házban.

A belügyminiszteriumban a jövő hó folyamán megkezdik a választási reform törvényjavaslatának kidolgozását.

Ha a nemzetiségek obstruálni fognak a Ház a delegációk alatt is ülészik.

UJDONSÁGOK.

Dr Persz Adolf a ravatalon.

Tegnap reggel óta ravatalon fekszik dr Persz Adolf, a kir. kath. jogakadémia ehunyt tanára. A családnál egymást érik a részvétlátogatók s a koporsó körül a koszoruk halommal fekszenek.

A helybeli tanintézetek kitérték a gyászlobogót és siettek a jogakadémia tanári kara előtt részvétüknek kifejezést adni. A prem. r. főgimnázium részvétírata a következő:

A nagyváradi premontrai főgimnázium igazgatójától.

A nagyváradi m. kir. kath. jogakadémia Nagyságos Igazgatójának.

Helyben.

Nagyságos Uram!

A nagyváradi premontrai főgimnázium igazgatósága és tantestülete megilletődve vett tudomást arról a szinte pótolhatatlan vesztéséről, mely a kir. kath. jogakadémiát és tantestületét a tudós tanár, dr Persz Adolf várszerű halálával ismét elvonta. Még alig számoltak fel azok a könnyek, melyeket boldog emlékü dr Szolcsányi Hugó sirja felett hullattunk, s a kifürkészhetetlen isteni Gondviselésnek ismét úgy tetszett, hogy mély fájdalommal látogassa meg a kir. kath. jogakadémia igazgatóságát, tanári karát és polgárait. Ezen mély fájdalomban való őszinte részvétünknek adunk kifejezést, mikor az f. hó 1-én tartott értekezlet határozatából kifolyólag ezen átiratot intéztük e kir. kath. jogakadémia igazgatóságához és tanári testületéhez, kérvén a mindenek hatalmas Urát, hogy ebben a mély fájdalomban adja meg mindannyiunknak azt a vigasztalást és megnyugvást, amelyet egyedül csak ő adhat.

Kelt Nagyváradon, 1906. jun. 1-én.

Dr Pász Sándor, P. H. Sarneczky Gellért, igazgató hely. jegyző.

Mai tárcánkban szemelvényeket közlünk Persznek a hazafiatlan tudóskodást elítélő beszédéből. A tudományos, objektív rész mellett szomorúan aktuális lett most a betegező rész, melyben Persz bizonyos halálsejtelemmel mondogta, hogy többet nem fog beszélhetni a jogakadémia megnyitó ünnepélyén. A jóslat, melyet akkor senki sem akart hinni, ime szomorú valósággá vált.

Temetése ma d. e. fél 10-kor lesz.

Nagyvárad—Püspökfürdő—Féliczfürdő.

		Személyvonat				
Nagyvárad állomás	ind.	8.03	10.05	2.26	4.44	8.44
Várad-Velenceze	>	8.12	10.15	2.38	4.55	8.55
Rontó	>	8.28	10.29	2.52	5.09	9.08
Püspökfürdő	>	8.38	10.40	3.02	5.19	9.18
Féliczfürdő	érk.	8.50	10.52	3.14	5.31	9.30

Féliczfürdő—Püspökfürdő—Nagyvárad.

		Személyvonat				
Püspökfürdő	ind.	8.38	10.40	3.02	5.19	9.18
Féliczfürdő	>	8.55	10.57	3.19	5.34	9.34
Rontó	>	9.02	11.04	3.26	5.51	9.41
Várad-Velenceze	>	9.15	11.17	3.39	5.54	9.55
Nagyvárad állomás	érk.	9.25	11.27	3.49	6.04	10.55

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perzig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket a lehető legelőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjen.

* **Az irodaigazgatói állás megszüntetése.** A városi tisztviselők fizetésrendezése kapcsán felmerült a tanácsban az irodaigazgatói állás megszüntetésének a kérdése. Erre nézve egyik törvényhatósági bizottsági tagtól a következő sorokat kaptuk:

Az irodaigazgatói állást a tanács azért akarja állítólag megszüntetni, mert a hivatalok központosítása folytán ma már nem kell az irodaigazgatóknak az alantaisaira felügyelni, mert ezt az irodaigazgatók és ügyosztály főnökök végzik. Más dolga meg éppen nincs, sőt az irodaszerek stb. átvételét és őrzését is a gazd. tanácsnok körébe utalták. Az irodaigazgató köteleességeit a szervezeti szabályrendelet 180. §-a határozza meg s ezek a teendők ma is fennállanak és az irodaigazgató által végeztetnek. Az ellenőrzés tekintetében pedig éppen most van szükség az irodaigazgatóra, mikor naponként az összes hivatalokat bejárhatja, amit azelőtt éppen a decentralizáció miatt nem tehettek meg. Éppen ezért volt szükség mindenütt a tb. irodaigazgatókra. Hogy ellenőrzi most a hivatalfőnök a személyzetet, mikor a hivatalos óra kezdete és vége nem egyformán van a tisztviselő és a segéd személyzet részére megállapítva. Tehát ez az érv sem felel meg az igazságnak, mert amikor a segéd személyzetnek kezdődik a hivatalos órája, a főnököknek még nem kezdődött meg, vagy elmúlt már a hivatalos kötelezettségük. Az irodaszerek, nyomtatványok megrendelését, számontartását most is az irodaigazgató végzi, felelősség mellett, sőt többet végez, mint a szabályzat előírja, mert a szabályrendeleteket, térképeket stb. őrszi és elárusítja, számadás kötelezettségével, ellenőrzi a litográfia munkákat. Könyvet vezet és negyedévenként számadást ad be a tanácshoz a papír és irodaszerekről; ellenőrzi a városi fehérművek (törülközőket) tisztántartását s azokról a számlák helyességét; a napidíjakok nyugtáját félhavonként ellenjegyzzi s a hozzá kiadott megrendeléseket elintézi. De még ha elfogadjuk is állás megszüntetését, az szerzett jogokat nem érintet. Addig, míg a jelenlegi irodaigazgató hivatalában van, ha fizetésrendezésbe megy bele a város, gondoskodni kell rá nézve is megfelelő fizetésről. Amint hangoztatják, hogy a magasabb rangsorból meg kell tartani a többi tisztviselőt, úgy őt sem lehet az eddig alá rendeltékkel egy osztályba venni. Ezt az előadó által annyiszor hangoztatott igazság követeli. Még a legkevésbé, ha már külön osztályt nem akarnak az irodaigazgatóért felállítani, az — bár ez sem egészen igazságos — hogy azon osztály magasabb fokozatába sorozzák. Elnem fogadható érv az irodaigazgató ellen az, hogy külön díjazást kap az anyakönyvvezetésért az államtól, mert ez csak ideiglenes s bármikor másképpen disponálhat a miniszter. Akkor ettől elesik. Különbben is az államtól kapott tiszteletdíj a nyugdíjba egy sem számít. Ha nyugdíjba megy, vagy elhal, abból semmit nem kap ő vagy családja. Mindezek után első sorban is téves az a felfogás, hogy az irodaigazgatói állás megszüntethető lesz a városnál; de még ha így lenne is, az nem indok arra, hogy a mostani irodaigazgatóval igazságtalanul, jogtalanul járjon el a város. (g. t.)

* **Ügyvédek összejövetele.** A szokásos bírói és ügyvédi összejövetel a tolyó hó 2-án (szombaton) este 8 órakor fog a Bazárvendéglő külön helyiségében megtartatni.

* **Kinevezés.** A nagyváradi királyi ítélőtábla elnöke, a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe, Zsunk János nagyváradi lakos végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **A Körözs megfertőzése.** A Moskovits Mór és fia cégnek 1901-ben engedélyt adott Nagyvárad város tanácsa, hogy Kolozsvári-utcai telepükön vegyi-gyárat állítsanak fel. Egyben megengedte azt is, hogy a vegyi gyárból kikerülő vizet az uttest alatt építendő csatornán át a Körözsbe vezethesse; kikötötte

azonban, hogy ha később a gyár szennyvize a Körözs vizére káros hatásának bizonyulna, a városi hatóság jogosítva van a csatorna eltávolítását követelni s a gyárteleptulajdonosok kötelesek a viz másként elvezetéséről gondoskodni. Az országos chemiai intézet igazgatója április 11-én a helyszínén vizsgálatot tartott s erről fölvetett jelentésében odanyilatkozott, hogy a vegyigyár vize a Körözs vizének megfertőztetésére alkalmas és a csatornát eltávolítandónak véleményezi. Ennek a szakvéleménynek az az alapján a főkapitány előterjesztést tett a városi tanácshoz, amelyben kéri, hogy a csatorna használatát tiltsa meg a tanács; az erre szóló engedélyt vonja vissza s a gyártulajdonosokat a vegyigyár vizének más módon való elvezetésére sürgősen kötelezze.

* **A vízműtelep kibővítése.** Nagyvárad vízvezetési bizottsága tegnap, pénteken délután tanácskozott a vízműtelep üzemének villamos erőre átalakítása tárgyában, amelyen Farkas Kálmán miniszteri műszaki tanácsos is résztvett. Az ülésen jelen voltak Rimler Károly polgármester, Bordé Ferencz főjegyző, dr Károly Irén, dr Berkovits Ferencz, Kőszegly József főmérnök, Altnóder Endre városi mérnök, Mezey Mihály. Bordé Ferencz elnök előadta, hogy a törvényhatóság a villamos üzemre leendő átalakítást elhatározta, de a főmérnök kijelentette, hogy az átalakítás csak akkor vihető keresztül! üzemművel nélkül, ha a kibővítés már megtörtént. Erre nézve kérték ki Farkas Kálmán szakértő véleményét. A szakértő a helyszínén tanulmányozta a kérdést s a következőkben adta elő véleményét. A vízvezetési telephely átalakítása ellen műszaki szempontból nem emelhető kifogás. Csak véletlenségből fordulhatna elő üzemművel, hogy a város víznélkül maradna, ha ugyanis a két nyomocső egyszerre mondaná fel a szolgálatot. Ez azonban egészen valószínűtlen. Rámutat, hogy az utóbbi években vízhiány volt. Eddig még ez évben a gyakori esőzések miatt nem volt vízhiány, de már most is félig zárt tolózárral kapják a lakosok a vizet s a magasabb pontokon kicsi a víznyomás. Ezért azt javasolja, hogy első sorban a vízmű kibővítését s ezen új telephely villamos üzemre való berendezését sürgezzék; itt azután tapasztalatokat fognak szerezni arra nézve, hogy pénzügyi előnnyel jár-e a villamos üzem. Ha ezt látják, akkor rátérhetnek a mostani telephely átalakítására. Ez annál inkább keresztülvihető, mert a kibővítésre vonatkozó tervek és szabályzat már készen van. Dr Berkovits Ferencz elfogadja a miniszteri tanácsos javaslatát. Nem az a kérdés, hogy megtakarítással jár-e az üzem, hanem hogy legyen elég víz. Az átalakítást a kibővítésig tüggesszék fel s akkor látják a tényleges eredményt. Dr Károly Irén szintén elfogadja a javaslatot, annál inkább, mert meggyőződése, hogy a villamos üzem kevesebbe kerül. A kibővítés ezt be fogja bizonyítani. Sőt az alól sem zárkozik el, ha az új telepre nem csak a villamos üzem mellett írják ki a pályázatot, hanem bármely más erőre is. A bizottság elhatározta, hogy a tanácsnál első sorban a telephely kibővítését sürgetik, villamos erőre. Ha beválik, a régi telephelyt is átalakítják villamos erőre.

* **Böhm György temetése.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután néhai Böhm György káptalani erdőgondnok temetése a rontói erdőszelánál. A káptalani urodalom tisztikara teljes számban, a környék lakossága, tömegesen vett részt a temetésen. Nagy-Váradról is sokan voltak jelen a köztisztelőben álló férfiú végtisztességben. A gyászszertartást Bunyityai Vincze apátkanonok végezte. A koporsót elborították a szebbnél-szebb koszoruk. A gyászmenet a pecszentmártoni sírkertbe vonult, ahol örök nyugalomra helyezték a derék ember holttesteit.

* **Villamosvasuti kedvezmény a tanítóknak.** A nagyváradi villamosvasut igazgatósága mindenképp törekszik azon, hogy a

villamosvasut forgalmát emelje s ezt egyes csoportok részére minél olcsóbbá tegye. Így kedvezményes bérletjegyeket engedélyezett a tanulóknak, tisztviselőknak, magán tisztviselőknak. Ujabbban a községi tanítók és tanítónők részére engedélyezett kedvezményes bérletjegyeket. Tegnap értesítette Nagyvárad város polgármestere hivatalát, hogy a községi iskolák tanszemélyzete részére havi öt koronás bérletjegyeket hoz forgalomba. Az illetők ezen bérletjegy alapján bármely irányban bármikor igénybe vehetik a villamos vasutat.

*** A városi tisztviselők fizetésrendezése.** A városi tisztviselők fizetésrendezése tárgyában ma, szombaton délután ismét ülést tart a pénzügyi szakbizottság. Ezuttal a tanács újabb javaslatokat és számításokat terjeszt a bizottság elé. Nevezetesen pontos kimutatást készített a főszámvevő arról, hogy mily összeget igényelne ha az 5 éve szolgáló rendőrök már most a 2-ik fizetési fokozatba, a 10 éve szolgálók pedig az első fokozatba vétetnének fel. Javaslatot tesz továbbá a tanács, hogy az 1200 koronáig terjedő fizetesű alkalmazottak már a jövő évben megkapják a fizetésjavítás egész összegét. Végül beterjeszti a napidijasokra vonatkozó szabályrendeletet, amely a napidijasok járulékait és nyugdíját szabályozza. Ezen szabályzatot Bordé Ferencz főjegyző dolgozta ki s tegnap délelőtt tárgyalta a városi tanács.

*** Ujabb diáköngyilkosság Kolozsvárt.** Magyar-Kossa Sámuel szigorló jogász amerikai párbaj miatt főbe lőtte magát. A fiatal ember előkelő család sarja tette általános feltűnést keltett. Azt is beszélik, hogy az öngyilkosságot a szigorlat miatt követte el.

*** A katonai karhatalom kirendelésének költsége.** A katonai karhatalom kirendelése vagy a készenlétben tartás alkalmával az elszállásolás és élelmezés sok olyan költséget, tulkiadást okoz, amelyet sem az államkincstár, sem a katonai igazgatás nem térít meg s így azok az illető községeknek elviselhetetlen terheket okoznak. Ennek elkerülése végett a belügyminiszter hivatkozik egy korábbi rendeletre, amely szerint ilyen esetekben az átvonulásokra szóló rendeletet tartja irányadónak úgy a beszállásolás, mint az élelmezés tekintetéből. Az élelmezésre nézve közli a díjtáblázatot, amely szerint a legénység részére (örmeisterig) a tiszántuli kerületben a napi élelmezés, a kenyéren kívül, 40 fillérben van megállapítva.

*** Elvi jelentőségű határozatok.** A kereskedelemügyi minisztérium az utóbbi hetekben a következő emittéremeltő elvi határozatokat hozta: Ügynökök arra szóló iparigazolvány és az ipartörvény egyéb rendelkezéseinek megtartása nélkül áruk eladásával iparszerűleg nem foglalkozhatnak. A magánércbányászat a bányatörvény rendelkezései alá tartozik.

*** A budapesti m. kir. állami felső építő-ipariskola** (VII. ker. Csömöri ut 74 szám) rendes tanfolyamának első osztályába a jövő 1906—907-ik évre való felvételre június 25-től július 1-ig személyesen vagy írásban jelentkezni. — A végleges felvétel november, elején személyes jelentkezés alapján történik. Az intézetben a tanítás hat féléven át tart s tanfolyam befejezésekor nyert végbizonyítványt jogot ad az egyéves önkentességre, az értelemügyi bizonyítvánnyal elnyerhető hivatalos állásokra, az vasuti és posta- s táviró tisztai tanfolyamra való felvételre — három évi utólagos szakmabeli gyakorlat mellett jogot ad a közműves, — kőfaragó vagy ács mesterség önálló üzésére s építőmesterei vizsgálat letehetésére. Bővebb felvilágosítások az igazgatóságnál nyerhetők.

*** A paprikahamisítás büntetése.** A földművelésügyi miniszter egy konkrét esetben

kifolyólag kimondotta, hogy a paprikakereskedés nem üzletszerűleg foglalkozó egyén az általa árult hamisítottak bizonyult paprika forgalomba hozatala által első ízben elkövetett kihágásért csupán pénzbüntetéssel büntetendő, ha az a körülmény, hogy a hamisításról tudomása volt, beigazolást nem nyert.

*** Rendőri hírek.** — *Tolvaj cigánynő.* Tályog Anna tárkányi lakostól tegnapi napon a Kispiacson Orosz Juliánna Köröstarjáni lakos cigánynő, rovott multu, zsebotolvaj, pénztárczáját kilopta, azonban a körülállók észrevéve, mielőtt még tudhatott volna rajta megfogták. A rendőrség lopás miatt az eljárást ellene megindította s a kir. ügyészséghez átadja. — *Tyuktolvaj.* Mandl Simon olajgyáros Terézia u. 8 sz. a lakos panasolja, hogy mult hó 31-ére virradóra ismeretlen tettes zárt ketrecéből 13 drb. tyukot ellopott. A nyomozás megindított. — *Öngyilkosság.* Györi József Bém u. 1 sz. a lakos ezimadia iparos a mai nap folyamán gyógyíthatatlan betegsége miatt életuntagságból felakasztotta magát. A szerencsétlen ember azonnal meghalt.

Speciális üzlet!

Speciális üzlet!

A férfi-világ figyelmébe.

KALAP

különlegességi üzle-
temet

már megnyitottam
Fő-utcza 3. sz. alatt.

Teljes tisztelettel

Ptaff Kálmán

Speciális üzlet!

Speciális üzlet!

x **A FÁBRI TESTVÉREK-féle** divat-áru üzletbe, Fő-utcza Moskovits palota rendkívüli leszállított árak mellett adnak el *férfi és fiu ingek, gallérok, kényesek, finom kalapok, cipők, nyakkendők, harisnyák, vásznak, sifonok, zsebkendők* és sokféle divatáru és piperecikkek. Igazán *olcsó alkalmi vétel.*

x **A kőbányai** Első Magyar Részvény-Serfözde dupla göliat maláta gyogsör név alatt aranykeresztes czimkével ellátott különleges üvegekben gyogsört hoz forgalomba. Az erre vonatkozó hirdetésre felhívjuk olvasóink szives gyelmét.

x **Értesítés.** Van szerencsém Nagyvárad és környéke t. uri és polgári közönségének b. tudomására hozni, hogy a *Rimanóczy-éttermet* teljesen újalakítva és kibővítve a Körösparton külön korzói polgári sörcsarnokot rendeztem be, ahol izletes zóna villásreggeli és folyton frissen csapolt Dréher-féle koronasör lesz kiszolgálva. Színház után friss ételek kaphatók. Bizalommal kérem a nagyérdemű közönség becses pártfogását. — Tisztelettel özv. *Karner Gyuláné* a Rimanóczy-étterem és sörcsarnok bérlője.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Leányka.

IRODALOM.

Kath. Hitterjesztés Lapjai.

A jelesen szerkesztett folyóirat legutóbbi füzeté a következő kiválóan érdekes tartalommal jelent meg:

A Szigettenger missiói. — Annámi virágok. — Wilfinger atyához — Wilfinger és Ürge hithirdető atyákról. — Urnap ünnepe Saigóban. — Hírek a missiókból: A szélvész rombolása a Tahiti szigeteken; A Missió-Társulat ünnepe. — Kegyesadományok.

Képek: Szigettenger: a kanak törzs kunyhói; Szigettenger: fiatalok pápua törzsből; Szigettenger: kanak anya gyermekével; Annám: buddhista szerzetes; Annám: keresztény orvos és fia; Annámi keresztények csoportja; Annám: gyümölcsárusok; Annám: műveltebb annámiak.

Az Örökimádás című hitbuzgalmi folyóirat májusi füzeté a következő tartalommal jelent meg: Wagner Mihály: Az első szentmise. — Nagyfalusi Lajos: Falu templomáról. — Első áldozás. — Krizs Árpád Viktor: Adoratio. — Szentiványi Béla: A miről a tüzet suttognak. — K. A. V.: A Magyar lányokhoz. — Pünkösdi elmélkedés az Oltáriszentségről. — T. Kálmán: Szentségi egyletek. — Innen-onnan. — Irodalom. — Oltáregyesületi ügyek. — Hirdetések. A folyóirat Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. ker., Üllői-ut 15.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona. Ajánljuk t. olvasóink pártfogásába.

Igazságszolgáltatás.

A hegyközkovácsi-i hóhérok.

Az utolsó előtti nap volt a tegnapi. Egy éjszaka választja el a vádlottakat az ítélet elhangzásától, mely vagy az életüket kívánja, vagy az egy emberéletre szóló rabságot. A kétségbeesés szállta meg tegnap a vádlottakat. Tulajdonképen csak tegnap jutottak az elvetemedett hóhérok annak a tudatára, hogy mily borzalmas tettet követtek el és hogy mily borzalmas már a földi igazságszolgáltatás büntetése. A bizonyítási eljárás alatt egyhanguan ültek a vádlottak padján.

Azonban tegnap, amikor az ügyész vádbeszéde éles, de valódi színekben, oly közvetlenséggel elibük és az egész közönség elé tárta a bérlyilkosságot, keserves megbánást jelentő könyeket hullattak, úgy Ungvári, mint Hujbert. Egyedül az asszony, a felbujtó szeme maradt szárazon. Hihetetlen elbizakodottság rajzolódott arcára. Helyette sirtak a szülei, kik becsületben öszültek meg és öreg napjaikban kell, hogy lássák leányukat a vádlottak padján. Zsúrolásig meg volt telve a terem közönséggel.

Popp Sándor ügyész a bűnösök töredelmes bevallásaira építette vádját, melyet a védőügyvédeknek a vallomásaikkal szemben igen nehéz volt védeni. Tulajdonképpen védelemről az első és másodrendű vádlottaknál szó sem lehetett, mert hisz ellentétességben lettek volna magukkal, a vádlottak vallomásaikkal szemben. Csupán a bűnnyehébb színezetét akarták feltüntetni a bűnösségnek. A védők csak az előre megfontoltságot kívánták erősen bizonyítani Érdekes jogi vitákat provokált az

előre megfontoltságról való meggyőzőse az esküdteknek. A védők a szándékos emberölést kérik megállapítani az esküdtek által. Ezt azért vitatják, mert ha az előre megfontoltság megállapítatik, annak büntetése minden körülményekhez képest halál. A felbújtó, özv. Kontáné védője két órás beszédében minden legkisebb alkalmat és eszközt felhasznált védtjének tisztázására.

E védelem bármily terjedelmes volt is, azonban az asszony bűnösségét nem tudta kendőzni.

Első és másodrendű vádlottra a megállapított kérdések első részei, a főkérdések, az előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölést, a különkérdésekben pedig a szándékos, de nem előre megfontolt szándéku emberölést teszik fel az esküdtek által megállapítandónak. Másodrendű vádlottra, Hujbertre, még egy második külön kérdés is van feltéve. E kérdésben Hujbertre mint bűnsegédre van feltéve a kérdés.

Kontáné bűnére két főkérdés van feltéve. Az egyik a büntetettre való felbujtást és a másik a vesztegetést teszi megállapítandó bűnösségek az esküdtek elé.

A késő este véget ért tárgyalásnak ma délelőtt 9 órakor lesz a folytatása. Ma fognak verdiktet hozni az esküdtek és ma mondja ki a bíróság az ítéletet a bűnösökre.

NYILTTÉR.

Ma folyó hó 2-án, szombaton

Bazárvendéglő

kerthelyiségében

a 37-ik gyalogezred zenekara

hangversenyt rendez.

Kérjük a n. é. közönség eddig iránunkban tanúsított b. pártfogását.

Tisztelettel

Szauer és Dolgos,

1641.

vendéglősök.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Írta: Gorkij Maxim

79.

Hát miféle élet az, mikor mindenki jajgat s mindenki szűknek érzi a világot? Hisz az életet úgy kellene berendezni, hogy kelemes legyen az embereknek. Ha szűknek bizonyul a világ, ki kell bővítenem, hogy több helyem legyen benne. Le kell tehát rombolnunk az életet s újra kell építenünk. De hogyan? Ez éppen a bökkenő. Mit kell tenni, hogy az élet szabadabb legyen? Nem értem s ez a végső kérdésem.

— Igen, — mondta Jesov. — Tehát ennyire jutottál. Rendben van, öreg! Tanulnod kellene! Hát szoktál-e olvasni?

— Nem, nem szeretek . . . nem is olvasok.

— Azért nem szeretsz, mert nem olvasol. Kétségbeesett elkeseredés tört ki rajta s így szólt:

— A végzet megrövidített. Miért kellett annyira süllyednem, hogy elfogadtam az emberek alamizsnáját? Miért kellett tizenkét éven át úgy dolgoznom, mint ahogy a gép dolgozik? Hogy tanuljak. Miért kellett tizenkét éven át a gimnáziumban és az egyetemen azt a sok ostobaságot, azt a sok ellentmondással telt badarságot lenyelnem? Hogy tárczairó legyek, hogy nap-nap mellett komédiát játszszam s hogy önmagamot győzzem meg, hogy szűkség van arra, amit írok. Hol van az ifjuságom? Egész lelkem tartalmát kiöntöttem. Mi lett az én hitemből? Csak abban hiszek már, hogy ezen a világon semminek sincs értéke s hogy ami van ezen a földön, azt mind szét kellene rombolni. Mit szeretek? Önmagamot és érzem hogy méltatlanra pazarlom szeretetemet. Mit tehetek?

— Majdnem sirva fakadt s vékony kezével tapogatta sovány mellét és nyakát.

Néha azonban kedve támadt az élethez s más hangon beszélt:

— Ami engem illet, én még nem mondtam ki az utolsó szót. Lelkem sok mindent felszívott magába s úgy fogok végigsuhintani a levegőn, mintha korbács volnék. Várj csak fölghöz vágom az ujságírást, komoly dologba fogok s írok egy kis könyvet. Az lesz a címe, hogy: Lelki mise. Van ilyen imádság, melyet a haldoklóknak szoktak fölolvadni. És ez az elgyengült társadalom, tömjénként fogja ezt magába szívni, mielőtt végképpen elpusztul.

Foma csakugy nyelte a szavakat. Figyelte Jesovot, összehasonlította szavait s észrevette, hogy jesov éppen olyan tévelygő, mint ő maga. De Jesov hangulata még mindig föl tudta izgatni Fomát, szavaitól megzavargodott nyelvazete s

olykor nagy örömmel észlelte, hogy milyen ügyesen s milyen erővel tudja alkalmazni ő is az egyes kifejezéseket.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, június 1.

Osztak hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Oszták-m. államvasuti részvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—
Városi villamos vasut	— — —	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, június 1.

Buza okt.	— — —	16.82
Rozs okt.-re	— — —	17.12
Tengeri április 1906	— — —	14.—
Zab ápr.-ra	— — —	13.64
Repeze aug.-ra	— — —	— —

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 június 1-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	114.—
Magyar koronajárdék 4%	— — —	95.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	85.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	95.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — —	98.—
Magyar gyermekny sorsjegy-kölesön	— — —	210.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	157.50
Oszták járdék papirban	— — —	99.50
Oszták járdék ezüstben	— — —	100.50
Oszták korona járdék	— — —	118.—
Oszták járdék aranyban	— — —	99.75
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	157.50
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	16.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	814.50
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	670.24
Oszták magyar államvasuti részvény	— — —	673.75
Német birodalmi márka	— — —	19.12
London vista	— — —	117.22
Páris vista	— — —	240.30
20 márkás arany	— — —	95.40
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	23.46

Forgalmi kimutatás 1906 máj. 28. máj. 29

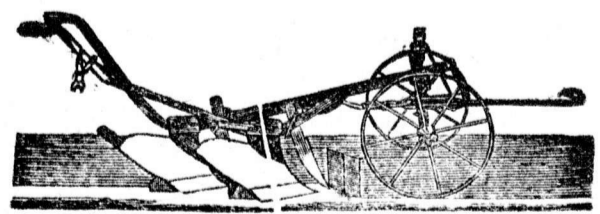
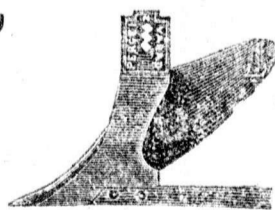
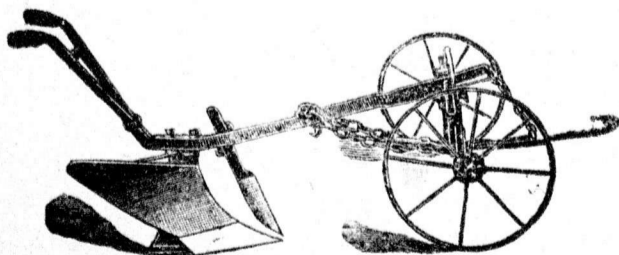
Tiszta buza körülbelül 130 htl — Kétszeres buza 60 hltr Rozs 70 hltr Árpa 50 hltr Zab 60 hltr Tengeri 70 hltr burgonya 80 hltr.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-

művelő eszközöket készít a legjobb minőségben.

Nagyvárad
legujabb
látványossága

Kálmán

Ferencz

férfi- és fiuruha-áruháza

Fő-u. 5.

A dusan felszerelt rak-
tárban csakis legujabb
szabásu, a szövet ter-
mékek színe javából
készült

férfi és fiu ruhák

rendkívül olcsó
szabott árak mel-
lett vásárolhatók.

Meglepő izléses
szövet lüszter és szin-
tartó mosó
gyermekruhák.

Kérem a czégre
figyelni!

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű

kölcsönöket nyújt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság
Nagyvárad, Kossuth-utca.

Felhívás!

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvény-
társaság igazgatósága közlése, hogy részvé-
nyeseink 1. évi május hó 9-én megtartott köz-
gyűlésen hozott határozata értelmében a tár-
saság részvénytőkéjét 400.000 koronával

1.000.000

koronára felemeli a következő módosítások
mellett:

1. Kibocsájtunk 2000 darab új részvényt
200 korona névértékkel.
2. Minden új részvényért a részvénytőkére
200 korona, s a tartaléktőke javára 70 korona
összesen 270 korona fizetendő, azonfelül ez
összegnek 1906. január 1-től, a befizetés nap-
jáig járó 6%-os kamata és a részvény kiál-
lítása és bélyege fejében 2 korona 64 fillér.
3. A részvényesek az új részvényre elő-
vételi-joggal bírnak és pedig aképen, hogy 3
darab régi részvény után 2 új részvény je-
gyezhető.
4. Az új részvények a régiekkel minden-
ben egyenlők, s már az 1906. év üzleti jöve-
delmében részesednek.
5. A részvények elővételi jogukat rész-
vényeik bemutatásával a társaság helyiségében
a hivatalos órák alatt 1906. évi május 31-ig
bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés
zárhatárideje 1906. június 15 napja.

6. A részvényesek értékében a jegyzéskor
70 korona fizetendő, a hátralékos 200 korona
és a járulékok legkésőbb 1906. július hó 31.
Nagyváradon, 1906. május hó 9-én.

Az igazgatóság.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: **BÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Videkre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

*Pártoljuk a hazai ipart! Nevigyük pénzünket idegenbe,
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményü*

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCZA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.

Kivánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

Kiadó

2 szoba, konyha és mellékhelyiségből álló lakás Nogáll-utca 9 sz. házban
Értekezhetni a

Leszámitoló és Jelzálogbank
részvénytársaság
irodájában.

Hirdetés.

A NAGYVÁRADI HITELBANK részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

A 4⁰/₀-os magyar koronajáradék
1906 június hó 1-én esedékes

szelvényeit

már május hó 20-ától

költségmentesen beváltjuk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR-,

ÉS TERMÉNYHITELBANK

NAGYVÁRAD, TELEKY-U. 3.

Telefonszám: 46.

Dorongosi dűlőben
Szy József féle teljesen beültetett és termő szőlő 9 parcellában eladó. Venni szándékozók értekezhetnek a Polgári Takarékpénztárban Kossuth Lajos utca 4 sz.

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

Párizsi világkiállítás 1900. Grand Prix 1896. milleneumi kiállítás
állami nagy arany érem, Hers-Concors

Telefon: 280. sz.

Alapítva: 1854.

Első Magyar Részvény-serfözde K Ö B Á N Y A.

Főraktár Nagyvárad és Biharvármegye területére saját házukban Nagypiacz-tér 3. Salamon Benedek czégnél.

Hordókba és palackokba fejte forgalomba hozzuk összes gyártmányainkat, u. m. **ások, király, kiviteli és dupla márcziusi, bajor és udvari sör**, melyek nemcsak az ország, de a külföld híres gyártmányait és minőségileg jóval felülmúlják. Főraktárunk a palackozásra különös gondot fordít s azt a legújabb, legtekélyesebb üvegmosó, lefejtő stb. gépekkel felszerelte.

Különösen felhívjuk a szives érdeklődők figyelmét a **legkiválóbb orvosok** által ajánlott

Dupla Góliát Maláta Gyógysörre,

melyet eredeti gyári töltésben aranykeresztes czimkével ellátott különleges palackokban hozunk forgalomba. Ezen gyógyszer nemcsak mint a

legjobb étvágyfokozó asztali ital

ajánlatos, hanem ugy kórházak, mint a magánkezelésben a következő esetekben kiváló eredménnyel használtatik és pedig **gyermekágyasok, álmatlanok, üdülők, szoptatónők, idegkimerültség és emésztési zavarokban szenvedőknél, női betegek, vérszegények, rosszul tápláltak, gyengélkedőknél**

Góliát, maláta sör kapható: *Fanky utóda Kiss Károlynál, Kádár János, Friedl és Főrös, Maár és Szabó, Lakatos Julia (Széchenyi-tér), Tiszviselek fogyasztási szövetkezete (Uri-utca), Reich Antal, Blaha István, Kern és Petrovics (Fő-utca).*

Kérjünk mindenütt kőbányai Részvény-sört.

Moskovits Farkas és Társa

„Első nagyváradai czipő és csizmagyár“

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói
370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. Tanoncz internátus 24 belakó, 18 bejáró tanoncz

Készítünk kizárólag **kézimunkával a legfinomabb** s legtartósabb kivitelben

férfi, női, **és gyermek-czipőket, csizmákat**

francia angol és amerikai szabás szerint s ezeket:

eredeti gyári szabott áron

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házukban
(volt rendőrségi épület) **kicsinybeni eladási
üzletünkben árusítjuk.**

Különleges lábbelik. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és postatisztek. Csendőrok és pénzügyőrök részére.

